PROBLEME GENERALE PRIVIND EFICIENȚA ȘI CALITATEA PROCEDURII DE URMĂRIRE A BUNURILOR ÎN CADRUL EXECUTĂRII SILITE DIN REPUBLICA MOLDOVA

GENERAL ISSUES REGARDING THE EFFICIENCY AND QUALITY OF THE ASSETS TRACKING PROCEDURE UNDER FORECLOSURE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

CZU: 349.952(478) **DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.10725688**

DUBOLARI Radu,
ORCID: 0000-0001-5564-1890
Universitatea de Stat din Moldova
E-mail: radu.dubolari@gmail.com

Obiectivele generale. Cercetătorul, prezentului articol s-a axat asupra unor studii de natură teoretică-practică și comparativă în domeniu execuțional-civi și în scopul analizei cît mai eficiente a mecanismului de urmărire în cadrul procedurii de executare silită a bunurilor debitorului. Aprecierea teoretică a obiectului prezentului articol urmează să identifice perspective de reglementare juridică, orientate spre eficientizarea sistemului de executare silită, la lichidarea problemelor existente, modernizării sistemului de executare, cu ajustarea acestuia la cerințele epocii contemporane și la creșterea încrederii cetățenilor statului Republica Moldova în justiție și sistemul de drept.

Din 2010, sistemul de executare din Republica Moldova a fost radical reformat. În primul rînd, executorii judecătorești au dobîndit un statut liberal de statutul de funcționar public, prin adoptarea Legii nr. 113 din 17 iunie 2010, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 126-128 din 23 iulie 2010. De asemenea, din 2010, sistemul de executare din Republica Moldova beneficiază de Codul de Executare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 214-220.

Prin urmare, începînd din 2010, sistemul general de executare din Republica Moldova a cunoscut o evoluție impresionantă, cu realizări convingătoare în primii 7-8 ani. Aceste realizări au fost asigurate prin implicarea activă a întregului organism profesional în organizarea și consolidarea profesiei de executor judecătoresc, făcînd propuneri de lege ferenda admise de organul legislativ, prin care au fost introduse o serie de dispoziții suple și inovatoare, care au susținut realizarea promptă și eficientă a dreptului creditorului recunoscut în conținutul actului de executare. De asemenea, cu această ocazie, au fost adoptate o serie de mecanisme eficiente privind procedura de lucru și au pus legiuitorul la dispoziția executorilor judecătorești.

Cu toate acestea, în perioada 2017-2018, nu mai este posibil să vorbim despre o creștere a eficienței sistemului sau o creștere a calității acestuia, ci mai degrabă despre stagnare și s-ar putea admite chiar că există un început de declin, iar acest lucru este demonstrat de indicatorii statistici disponibili reprezentanților UNEJ.

Totodată, din cauza lipsei informațiilor privind bunurile sau persoana debitorului fac dificilă sau chiar imposibilă executarea eficientă și recuperarea datoriilor în beneficiului creditorilor.

La fel, în ultimii ani, ca urmare a modificărilor aduse la Codul de Executare al RM și altor acte normative, executorul judecătoresc a fost lipsit de mai multe pîrghii care ar duce la executarea eficientă a documentelor executorii, cum ar fi:

1. Anularea interdicției la eliberarea pașaportului și altor documente de călătorie;
2. Lipsa mecanismelor, inclusiv informaționale, în vederea urmăririi bunurilor debitorului aflate la terțe persoane;
3. Lipsa unei practici judiciare de aplicarea a acțiunii oblice, ca mijloc de redobîndîre a bunurilor în patrimoniul debitorului;
4. Suspendarea urmăririi individuale ale creditorilor şi executării silite asupra bunurilor debitorului persoană juridică, ca urmare a admiterii spre examinarea a cererii introductive de către instanța de insolvabilitate, conform prevederilor art. 24, al. (2), lit. d) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012 (procedura excesivă de examinare contrar practicii CEDO, mai mult de 2 ani);
5. Lipsa unui mecanism eficient în vederea anulării tranzacțiilor care au dus la înstrăinarea patrimoniului debitorului, între data apariției obligației și Hotărîrii Judecătorești, pe caz;
6. Neincluderea de către IP „Agenția Servicii Publice", Departamentul Cadastru în sistemul de căutare web a informațiilor privind bunurile viitoare și contractele de investiții;
7. Imposibilitatea urmăririi bunurilor imobile, mijloacelor de transport și a veniturilor debitorului, prin prisma prevederilor art. 89, al. (1), lit. i) și lit. k) și art. 110, al. (1), lit. o) Cod de Executare al RM, modificate prin Legea RM nr. 132 din 07.10.2021, publicat în MO al RM nr. 249-253 din 15.10.2021;
8. Nerespectarea de către instanțele de judecată a termenelor privind examinarea contestațiilor la executare și examinării demersurilor executorului judecătoresc, ceea ce duce la tergiversarea procedurii de executare și încălcarea principiului celerității, precum și pune în incertitudine întreprinderea acțiunilor de executare ulterioare, or, prin modificările aduse în anul 2017 la Codul de Executare al RM a fost exclus termenul de 30 zile privind examinarea de către instanțele de judecată a cererilor asupra actelor executorului judecătoresc.
9. Lipsa interesului material al executorului judecătoresc la executarea documentelor executorii privind încasarea datoriilor mai mari de 9 700 000 lei, or, la încasarea datoriei în mărime respectivă onorariul executorului judecătoresc, care este plafonat prin prisma prevederilor art. 38, al. (1), lit. c) Cod de Executare (modificare adusă la Codul de Executare al RM în anul 2014), constituie suma de 300 000 lei. Prin urmare, la încasarea sumelor ce depășește 9 700 000 lei, munca executorului judecătoresc rămîne neremunerată și dispare motivarea și rolul activ al executorului judecătoresc în recuperarea în întregime a creanței.
10. La stabilirea onorariului executorului judecătoresc în instrumentarea cazurilor de rezonanță nu este luat în calcul riscul profesional, presiunea publică și media, iar consecințele asupra continuării profesiei nu pot fi estimate în timp;
11. Lipsa cadrului legal privind răspunderea penală pentru fapta ultragierii sau imixtiunii în activitatea executorului judecătoresc;
12. Concurența sechestrelor aplicate de către executorul judecătoresc și organele de urmă-

rire penală asupra bunurilor debitorului, iar lipsa unui mecanism de urmărire a bunurilor respective duce la imposibilitatea recuperării datoriilor stabilite conform documentelor executorii.

13. Procedura excesivă de atragere la răspundere contravențională a debitorului, conform prevederilor art. 318-319 Cod Contravențional al RM.

14. Demotivarea atît a potențialilor cumpărători a bunurilor litigioase în cadrul procedurilor de executare, cît și a executorilor judecătorești de a expune vînzării bunurilor respective, ca urmare a modificărilor aduse la Legea RM nr. 308 din 22.12.2017 *cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului,* în urma cărora prevederile respectivei legi se aplică și executorilor judecătorești, îndeosebi prin prisma prevederilor Dispoziției nr. 74 din 28.06.2023 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în partea ce ține de informarea SPCSB despre înstrăinarea bunurilor mobile, imobile și valorilor mobiliare, prin utilizarea instrumentelor juridice, ce se realizează în plăți în numerar ce depășesc suma de 10 000 EURO.

Concluzionînd cele reiterate *supra* menționăm că în vederea identificării debitorului, bunurilor acestuia, proveniență veniturilor și a altor informații necesare în cadrul procedurii de executare, executorul judecătoresc beneficiază de informațiile puse la dispoziție prin intermediul registrelor la care are acces sau deținătorilor acestora.

Astfel, în circumstanțele menționate executorii judecătorești rămân singuri față în față cu cauzele de nerecuperare a datoriilor și întîmpină dificultăți în vederea executării eficiente a documentelor executorii, iar problema dată, fiind una de interes public, rămîne în exlusivitate pe seama organului de executare.

Lipsa cărorva pîrghii de constrîngere a debitorului sînt de natură să genereze inutila și artificială extinderea termenului de executare a unui documentului executoriu, lucru care, potrivit *Legii nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești* creează riscul de impunitate cu privire la repararea de către stat a prejudiciului survenit în rezultatul neexecutării unei hotărâri judecătorești favorabile.

Bibliografie: